Oldefar og tre af hans brødre overtog hver sin gård, der var fæstegårde under Børglum Kloster

Af Simon Jacobsen 2015/2021

Min mors fødehjem, Eriksminde, var den fæstegård, som oldefar Erik Eriksen, en af de fire Eriksen-brødre, overtog af godsejer Christian Michael Rottbøll i 1883. Min morfar, handelsmanden Hans Thomsen, overtog 37 år senere gården, og Eriksminde har nu været i slægtens eje i over 130 år.

Alle gårde og huse i Vrensted, på nær et par stykker, har været fæstegårde under eller ejet af Børglum Kloster. I begyndelsen af 1800-tallet var der ca. 50 gårde i Vrensted Sogn. Kravet om afvikling af fæstevæsenet blev rejst politisk af partiet Bondevennerne, men det lykkedes dem ikke at få kravet med i grundloven af 1849. Derimod blev der i 1850'erne gennemført en lov, der skulle tilskynde godsejerne til frivilligt at sælge deres fæstegårde. Det blev godsejer Christian Michael Rottbøll, som købte Børglum Kloster i 1835, der solgte fæstegårdene fra herregården.

Børglum Kloster i 1800-tallet på det tidspunkt, fæstegårdene blev frasolgt.

Tegning: Illustreret Tidende

Min tipoldefar Erik Eriksen var fæstegårdmand og senere selvejer af gården Eriksminde i Vester Hjermitslev; han blev gift med min tipoldemor Maren Eriksdatter fra Vrensted. De fik fem sønner, min oldefar Erik samt Jens, Mads, Anton og Chresten. Oldefar Erik overtog Eriksminde i 1883 af godsejer Rottbøll. Jens overtog gården Kræmmergård i Vrensted i 1897 efter sin svigerfar Niels Andersen, der købte gården i 1868 af Rottbøll. Mads overtog

gården Rykind i Vrensted i 1891 efter sin svigerfar Christian Christensen, der også købte gården af Rottbøll i 1868. Anton købte gården Nørgård i Vrensted i 1868 af Rottbøll. og Chresten overtog hjemmet, Eriksminde i Vester Hjermitslev i 1925; den havde da været i familiens eje siden 1645.

Eriksminde i Vester Hjermitslev i 1930, hvor de fire Eriksen-brødre kom fra.

Foto: Egnssamlingen Saltum

Eriksminde, blev kaldt Søndertofte, inden Eriksen-slægten overtog den

Gården hed oprindelig 'Gaarden' og var ejet af kronen (staten). Lensmanden, der administrerede kronens ejendom i Nordjylland, boede på Aalborghus Slot. Det var en forarmet gård som blev drevet af fæstebonden Mads Pedersen fra 1662. I 1683 blev gården ryttergård til 3. Jyske Regiment, og Mads Pedersen fortsatte som fæstebonde under rytterordningen.

Ifølge 'Matriklen 1844', en fortegnelse over landets faste ejendomme, bestod 'Gaarden' af to gårde, som blev drevet sammen (den første matrikel i Danmark blev udarbejdet i 1662. Nutidens ejendomsmatrikulering hviler fortsat på matriklen af 1844.) Den største af disse gårde, der fik navnet Toftegård, var på 105 tønder land, og den mindre gård Eriksminde var på 80 tønder land. Toftegård blev købt af Niels Larsen Møller i 1865 af C. M. Rottbøll. Denne gård kom i slægtens eje 1916, da Thomas Drivsholm, der var gift med Maren Eriksen, datter af oldefars bror, Jens Eriksen fra Kræmmergård, købte Toftegård.

Toftegård 1912, fire år før den kom i familiens eje i 1916.

Foto: Historisk Arkiv Hjørring

Da Christian V blev konge, iværksatte han en reform af hæren. I 1670 oprettede han fem nationale rytterregimenter på hver 1000 mand. For at underholde dette rytteri blev en væsentlig del af krongodset underlagt disse regimenter.

Rytterordningen betød, at fæstebonden skulle holde en rytter klar ride for 3. Jyske Regiment og gå i krig. Rytteren kunne være bonden selv, en søn eller måske en karl. Han skulle være udstyret med uniform, våben og hest. Dette betød en økonomisk fordel for fæstebonden, at han så var fritaget for at betale landgilde (skatter og afgifter) og udøve hoveri. Men der var også ulemper, at f.eks. mistede en del ryttere livet i slaget ved Lund i Skåne 1676 mod svenske ryttere. Det betød, at mange blev enker, og at gårde blev fæsteledige. Derfor begyndte man da også at lade hvervede soldater afløse dem. De hvervede soldater skulle så i fredstid have deres kost og logi på ryttergårdene. Nogle steder fik de deres eget lille hus, andre steder et værelse hos fæstebonden.

I 1715 besluttede kongen at lade 3. Regiments gods i Aalborg Stift bortsælge ved offentlig Auktion. Auktionen blev berammet til den 28. maj og holdt den 4. juni i kongens nærvær. Ved auktionen over ryttergodset blev Eriksminde solgt for 583 rigsdaler til Jens Godsen, der var præst i Ingstrup. Da præsten døde i 1735, blev den overtaget af hans datter Anne Katrine Godsen, der døde i 1760 som ejer af herregården Kettrupgård i Ingstrup og forpagter af herregården Gammel Hammelmose; hun var enke efter major Johan Moritz Eilert von Statländer. Gården kom under Børglum Kloster, da Anne Katrine Godsen døde.

Det traditionelle billede af landbosamfundet i 1700-tallet omfatter på den ene side den udpinte fæstebonde, som trællede for godset i et utidssvarende dyrkningssystem. Her forelå ingen individuelle incitamenter, hvorfor han spildte tiden på uhensigtsmæssig måde med hoveri og umådeholdent druk.

På den anden side levede bonden i et landsbyfællesskab, hvor stort set alle i landsbyen havde lige vilkår, hvor det sociale sikkerhedsnet var omfattende, og hvor kollektive beslutninger gav den sociale organisation et præg af lighed. Gruppemodsætninger indenfor landsbyen fandtes tilsyneladende ikke, og bondebefolkningen blev opfattet som én stor homogen gruppe.

Dette stereotype billede er siden blevet korrigeret på mange fronter, og der hersker efterhånden enighed om, at beboerne på landet næppe på noget tidspunkt har udgjort en så ensartet gruppe, som ovenfor beskrevet. Landsbyen i 1700-tallet var gruppeinddelt efter økonomi og stand, og det var landsognet i 1800-tallet også.

For gårdmandsstanden var fæsteforholdene under omformning i sidste halvdel af 1800-tallet. Nogle blev selvejere og andre arvefæstegårdmænd. Arvefæste kan næsten sidestilles med selveje, fæstebrevsaftalen bortfaldt, og arvefæstegårdmanden fik i stedet et skøde på gården med betingelser for erhvervelsen. Arvefæste blev ikke ubetinget betragtet som et gode, da godsets støtte ville bortfalde i tilfælde af nød i krisetider.

Oldefar Erik Eriksen overtog gården Søndertofte arvefæstegårdmand

Oldefar Erik Eriksen overtog fæstegården Søndertofte (gårdens tidligere navn) af godsejer Christian Michael Rottbøll, Børglum Kloster, den 19. september 1883. Til gården hørte 80 tønder land, hvoraf de 50 tønder land var samlet ved gården.

— Ligeledes har Godsejer Rottbøll arvefæstetilskjødet Erik Eriksen af Brensted Ejendommen Matr.-Nr. 34 af Brensted, af Hartkorn 3 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdkr. 2 3/4 Alb., Gisfat. 32 Rdl. 61 ß, med paastaaende Bygninger, for en Sum af 15,000 Kr. og Arvefæsteafgift af 40 Tdr. Byg aarlig, af Kapitalværdi 9080 Kr., samt Forpligtelse til Rekognition ved Ejerskifte af 110 Kr. 92 Øre.

Det var først i 1889, at oldefar fik skøde på ejendommen ifølge Vendsyssel Tidende 20. september 1889. Det var dog normalt, at det tog tid, inden det skete.

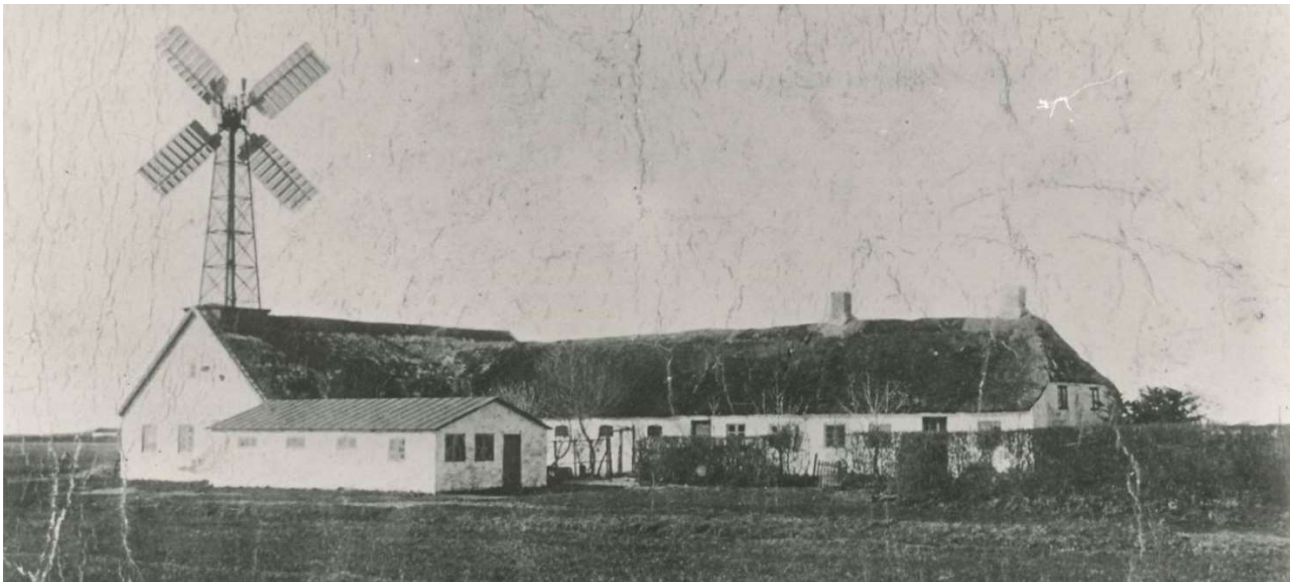

Søndertofte (Eriksminde) inden oldefar Erik Eriksen købte gården I 1883.
Vindmøllen med de fire vinger er fra 1870'erne.

Foto: Historisk Arkiv Hjørring

Oldefar byggede nye bygninger i 1885 og opførte også en ny vindmølle på midterfløjen af den trelængede gård, der var stråtækket. Det var her, min mormor, Maren, der blev født i Ejersted ved Saltum 1881, voksede op og boede på Eriksminde, indtil hun blev gift i 1903. Hun var den ældste af en stor flok søskende på elleve.

Eriksminde 1920 – Ella i forgrunden, Simon på hest, mens Anna holder hesten. Mor blev født her i 1921. Gården har nu været i familiens eje i 130 år.

Privatfoto

Andelsmejeriet Lykkens Prøve

I Vrensted sogn blev man enige om at oprette et andelsmejeri i 1890. Dette betød, at landmændene nu kunne undgå det store arbejde med at skumme mælken og kærne smør af fløden. Tidligere blev smørret ofte solgt til Smørkræmmeren i Løkken, der så udskibede det fra Løkken til Norge. Mejeriet fik navnet Lykkens Prøve og eksporterede i mange år smør til England.

Oldefar Erik Eriksen blev også andelshaver i Lykkens Prøve, men det var ikke lykken for ham. Han meldte sig ud af mejeriet igen, hvorfor han blev anklaget for at misligholde kontrakten. Det blev en langvarig strid mellem parterne, og den endte med, at der først blev afsagt dom i Børglum Herreds Ret den 7. september 1893, hvor oldefar blev frikendt. Mejeriet påankede så sagen til Landsretten i Viborg, hvor underretsdommen blev stadfæstet den 24. december 1894.

Den forbitrede bestyrelse tog hævn over oldefar ved at indføje en ny paragraf i vedtægterne for andelsmejeriet, som blev vedtaget på næste generalforsamling. Paragraf 27 havde følgende ordlyd: ”Gårdejer Erik Eriksen kan ikke blive medlem af mejeriet Lykkes Prøve.”

Mange af landets aviser skrev om dette i 1905, da oldefar søgte at blive andelshaver i mejeriet igen. Aarhuus Stiftstidende skrev den 23. januar 1905: ”Erik Eriksen og hans §. – Hvorledes bønderne hævner sig. Vi har set mange mærkelige lovparagraffer; en af de mærkeligste er fra Vrensted i Vendsyssel. Gårdejer Erik Eriksen i Vrensted var for nogle år siden medlem af mejeriet Lykkens Prøve i Vrensted. Han kom snart i strid med bestyrelsen, og der opstod en langvarig proces, som endte med, at Eriksen vandt. Under processen var han trådt ud af mejeriet, og de over processens udfald forbitrede interessenter vedtog som hævn over Eriksen og alt, hvad hans var, på en generalforsamling følgende tilføjelse til lovene: § 27 - ”Gårdejer Erik Eriksen kan ikke blive medlem af mejeriet Lykkes Prøve.”

I årenes løb er Erik Eriksen kanske blevet af et mindre stridbart temperament; muligvis kan det også have voldt ham vanskelighed at få mælken lavet til smør. I hvert tilfælde forelå der på generalforsamlingen nu forleden et andragende fra Erik Eriksen om at blive optaget i mejeriet. Og på en betingelse af, at han indbetaler 50 kr. vedtog så generalforsamlingen at slette § 27 af lovene. Og Erik Eriksen bliver atter medlem, men uden stemmeret; thi helt kan vrenstedboerne aldrig glemme processen med ham.”

Skruebrækker

Sagen om oldefars strid med andelsmejeriet kom frem i medierne seks år senere, hvor flere aviser henviste til sagen, blandt andet Vestjyllands Social Demokrat i Esbjerg, der skrev følgende den 28. august 1911:

”En skruebrækker i en dansk landsbys ban – De blev ikke mulkterede eller straffede – Det antisociale individ.

Det er nogle år siden, at Vrensted Mejeriforening afholdt generalforsamling. På den stillede formanden forslag om at tilføje en paragraf til lovene af følgende indhold: "Gårdejer Erik Eriksen kan ingensinde blive optaget som medlem af Vrensted Mejeriforening." Denne paragraf vedtoges enstemmigt, og foreningen opretholder den endnu.

Hvad var nu årsagen til det ekstraordinære skridt fra de organiserede landboers side? Jo, Erik Eriksen var en dårlig kollega, som ved flere lejligheder havde ladet hånt om det lille samfunds interesser, som han tilhørte. Så stødte man Eriksen uden for samfundet, brændemærkede ham for vendelboernes øjne. Der var ingen, som rørte på sig i den anledning. Bladene noterede paragraffen som et faktum, og myndighederne lod selvfølgelig Eriksens sag være hans egen private affære.

Det blev drøje år for den dårlige kammerat. Overalt, hvor man mødte ham, veg man til side for ham, og hånende bemærkninger lød ofte for hans ører. Der blev ikke idømt mulkt eller straf til nogen. De jyske bønder tog deres klassehævn uden politiets indblanding, og dog var der ikke fattige eller pur ubemidlede folk blandt dem, som lukkede Erik Eriksen ude.

Hvor ganske anderledes tager ikke pressen, politiet og myndighederne på sagen, hvor det drejer sig om arbejdere. Alle sure klasseinstinkter slippes løs mod arbejderne, som værger deres interesser og deres ære. Tusinder af jævne middelstandsfolk løfter deres hånd mod arbejdere, som ser sig forrådte og svegne, og sandheden er dog den, at størstedelen af middelstanden kan takke arbejdernes stigende sammenhold for deres eksistens. Om flertallet af de danske arbejdere havde tilhørt den foragtede og lave strejkebryderklasse, havde intet betydeligt socialt fremskridt fundet sted.

Forherligelsen af anarkiet og den rene egoisme. Rådede strejkebrydermoralen, eksisterede intet samfund, the så havde dem mest, som mest måtte gribe. Med fuld ret fordømmer professor Høffding i sin sociale skrift strejkebryderen som et antisocialistisk individ. Afdøde inspektør Kraft ved Horsens Tugthus gør i sine studier over forbrydere opmærksom på, at den professionelle forbryder ofte praler af at have været skruebrækker.

Skruebrækkerforherligelsen afslører en stor del af samfundets mægtige som blottede for den mindste gnist af samfundsfølelse over for deres arbejdende landsmænd."

Retssag om arvefæsteskødet

Noget tyder på, at oldefar ikke var tilfreds med vilkårene i skødet, som godsejer Rottbøll fik udfærdiget. Først blev der ført retssag om selve skødet og senere om betaling af afdrag m.m.

Godsejer Rottbøll døde, inden oldefar underskrev skødet, så det var godsforvalteren, der sagsøgte oldefar ved Børglum Herreds Ret den 10. januar 1895 for at få skødet underskrevet. Oldefar ankede afgørelsen til Landsretten i Viborg, som stadfæstede dommen den 18. december 1895. Han skulle betale dagbøder på 2 kr., indtil skødet blev underskrevet.

Overretssag i Viborg den 19. september 1904

Der blev afsagt dom i Overretten i Viborg i en sag, hvorunder godsforvalter, sagfører Anders Olsen i Nørresundby havde sagsøgt oldefar, arvefæstegårdsmand Erik Eriksen i Vrensted, til betaling af 160 kr. som skyldig arvefæsteafgift til Børglum Kloster.

Ved Børglum Herreds ordinære Rets dom blev Olesens påstand taget til følge, hvorfor oldefar dømtes til at betale sagens omkostninger. Overretten frifandt derimod oldefar på grund af, at Olesen havde manglende kompetence til at indkræve den omtalte fordring, og Olesen var forpligtiget at godtgøre oldefar processens omkostninger for begge rettet med 70 kr.

Dom ved Viborg Overret på grund af 12 kr.

Den 4.august 1904 blev oldefar dømt ved Børglum Herreds Ret. Godsejer Jens Rottbøll havde sagsøgt ham for et beløb på 208 kr. og 40 øre som rest på arvefæsteafgiften for året 1903. Oldefar indankede sagen til Overretten, da han havde betalt 208 kr. i to afdrag. Sagen blev dog afvist i dom af den 8. maj 1905.

Den 15. august samme år blev der holdt en udlægsforretning på Eriksminde efter Rottbølls begærende om det resterende beløb med tillagte renter, i alt 12 kr. plus procesomkostninger 15 kr. 83 øre, befordringsomkostninger og diæter til hans sagfører 15 kr. og endelig sagførerens salær for møde under udlægsforretningen 3 kr. plus gebyr for forretningen 4 kr. og 93 øre, i alt 38 kr. og 76 øre.

Oldefar var ikke hjemme, og da oldemor erklærede, at hun ikke havde bemyndigelse til at betale beløbet, fandt fogeden følgende genstande på ejendommen: fodpose 16 kr., kørekappe 6 kr., overfrakke 6 kr., jakke 6 kr., benklæder 6 kr., to sække med uld 15 kr. og en plat de menage med glas 5 kr.

Denne udlægsforretning indankede oldefar for Overretten, idet han benægtede at skylde Rottbøll noget og nogen sinde at have gjort dette. Han ønskede at blive frifundet og udlægsforretningen ophævet.

Der blev afsagt ny dom ved Overretten i Viborg den 23. juli 1906, som gav oldefar medhold i, at der ikke burde være gjort udlæg for befordringsgodtgørelse og diæter til Rottbølls sagfører, men han fik ingen erstatning for udlægsforretningen og måtte betale det udestående beløb til Rottbøll.

Ny Overretssag

Den 31. august 1908 var der en ny retssag ved Overretten i Viborg, hvor oldefar begærede en erstatning af godsejer Rottbøll på 1000 kr. for tort, tab og kreditspilde på grund af en udlægsforretning. Oldefar skyldte ifølge Rottbøll 1385 kr. og 1 øre, som blev inddrevet ved en udlægsforretning.

Overretten stadfæstede udlægsforretningen, og oldefar forpligtedes til at betale Rottbøll processens omkostninger for Overretten skadesløst, hvorhos han, der tidligere af Overretten er mulkteret for unødig trætte, idømmes en bøde af 100 kr. til justitskassen for ”at have brugt kendelige udflugter for at stille modparten ved sin ret.”

Klage over skatten
Hjørring Amtsråd behandlede oldefars klage over hans skat på sit møde den 29. – 30. maj 1896. Skatten blev nedsat med 15 taxter.

Damsiggård i Stride ved Vester Hjermitslev
Oldefar ejede også min oldemors fødehjem, Damsiggård i Stride ved Vester Hjermitslev. Han overtog denne gård den 6. oktober 1897 og drev begge gårde indtil den 24. april 1913, da han solgte Damsiggård til Niels Knudsen Nielsen for 30.500 kr.

Damsiggaard i Vester Hjermitslev, som min oldefar Erik Eriksen også ejede.

Privatfoto

Retssag med smeden i Vester Hjermitslev
Smed Jens Christensen i Vester Hjermitslev indstævnede oldefar for et mellemværende på 220 kr. ved Børglum Herreds Ret den 10. februar 1898, hvor han blev dømt til at betale 20 kr., men i øvrigt blev frifundet for tiltale.

Ved Overretten i Viborg blev oldefar dømt den 22. august 1898 til at betale 110 kr. med renter på 5 % fra den 5. februar 1897, indtil betaling sker.

Injuriesag ved Overretten i Viborg
Viborg Overret stadfæstede en dom over oldefar afsagt af Hvetbo Herred Politiret den 2. april 1903. Gårdejer Jørgen Poulsen havde anklaget oldefar for injurier i anledning af, at han sidste sommer, mens Poulsen assisteret af to andre var beskæftiget med et af ham i henhold til licitation overtaget arbejde ved oprensning af et vandløb, der gik hen over oldefars ejendom i Stride, kom hen mod dem og råbte: ”I tyve og røvere, hvad gør I her”, hvorefter han, da han var kommet nærmere, forbød dem at arbejde og tilføjede: ”Ved I, hvad I er, I er i forbindelse med hor, bedrageri, mord, vold og mened.”

Ved dommen blev de påklagede udtalelser mortificerede og oldefar idømt en bøde på 50 kr. til statskassen, subsidiært simpelt fængsel i 8 dage, og til at betale Poulsen 10 kr. i sagsomkostninger.

Retssag om vej- og markfred.

Oldefar sagsøgte gårdejer Laurits Olesen, Toftegård i Vrensted, ved Børglum Herreds Politiret den 15. december 1899 angående erstatning i henhold til mark- og vejfred. Olesen blev dømt til at betale 30 kr. plus renter. Sagen blev anket til Viborg Overret, som stadfæstede dommen den 28. maj 1900.

Retssag om mursten fra Gølstrup Teglværk

Interessentskabet Gølstrup Teglværk sagsøgte oldefar angående betaling af forskellige mindre partier mursten til en pris af 456 kr. og 8 øre. Ved Børglum Herreds Ret blev han døm til at betale 416 kr. 10 øre, såfremt han aflagde en nærmere betegnet ed. I modsat fald skulle han betale 453 kr. 71 øre. Overretten i Viborg dømte ham til betaling af 434 kr. 81 øre den 17. december 1901.

Selv oldefars sagfører sagsøgte ham for at få sine salærer m.v.

Viborg Overret dømte oldefar i en påanket dag den 10. december 1904. Sagen havde først været behandlet af Børglum Herreds Fogedret den 14. marts samme år. Overretssagfører J. P. Sørensen, Viborg, holdt udlægsforretning, ved hvilken der blev gjort udlæg for et Sørensen ved dom tilkendt beløb, som han havde til gode i salær og for udlæg til gebyrer m.v., i alt 34 kr. foruden renter og omkostninger, dels en ligeledes på hans bopæl den 3. maj samme år holdt en auktionsforretning, tilligemed en samme dag foretagen kontamination af udlægsforretningen af den 14. marts.

Under udlægsforretningen påstod oldefar at have betalt beløbet til overretssagfører Sørensen og fremviste to postkvitteringer af henholdsvis den 5. og 11. januar, men overretssagføreren havde nægtet at modtaget hans tilgodehavende, da det ikke blev betalt på en gang. Fordringen var desuden overgivet til en sagfører i Hjørring til inddrivelse. Oldefar havde antaget, at overretssagføreren ved tilbagesendelen af beløbene havde til hensigt at give ham en julegave.

Dommen blev stadfæstet, oldefar skulle betale beløbet og derudover betale overretssagføreren 20 kr. i procesomkostninger for Overretten. Derudover skulle oldefar betale en bøde på 40 kr. til justitskassen for unødig trætte.

Retssag om levering af kunstgødning

Viborg Overret stadfæstede en dom den 13. juli 1905, som Børglum ordinære Ret havde afsagt, hvorved oldefar blev dømt til at betale handelsfirmaet Winther & Andersen i Brønderslev, der solgte kunstgødning, restbeløbet af en veksel med oprindelig pålydende 630 kr. 3 øre med 330 kr. 3 øre tillige med procesomkostninger.

Ved Overretten blev der besluttet, at oldefar skulle betale en bøde på 40 kr. til justitskassen for unødig trætte.

Retssag om salær om bl.a. udlevering af fem køer

Overretssag den 11. december 1912. Dette må være oldefars sidste retssag, inden han døde den 14. juli 1913.

Sagfører Chr. Bruun fra Brønderslev førte en retssag ved Børglum Herreds Ret, hvorunder han sagsøgte oldefar til at betale 325 kr. som rest for udlæg og salær for udførelse af en retssag om udlevering af fem køer m.m. og en dertil hørende kontrasag samt skønssag og vidnesag.

Under sagen protesterede oldefar mod betaling af hele det indsøgte beløb under anbringelse af, at Bruun ikke havde nogen bemyndigelse til at udføre kontrasagen, men at denne var ført for hans egen regning, hvorfor oldefar ikke mente sig forpligtiget at betale salær for denne.

Overretten i Viborg dømte imidlertid oldefar til at betale hele beløbet, da Bruun havde godtgjort sin beføjelse til at udføre kontrasagen for ham, og oldefar i øvrigt ikke havde fremsat nogen indsigelse mod det beregnede salærs størrelse. Oldefar blev også forpligtet til at betale procesomkostninger for begge retter med 60 kr.

Prøvevalg til sognerådet i Vrensted

Den 16. april 1909 havde sognerådet i Vrensted indbudt beboerne til prøvevalg. Det var første gang, der var forholdstalsvalg, og ligeledes første gang, at hele sognerådet var på omvalg.

Sognerådsformanden, Jens Chr. Pilgaard, åbnede mødet og udtalte, at det var meningen valget skulle foregå uden at foreslå nogen. Da der allerede havde været et prøvevalg i den østre del af sognet, anbefalede formanden, at der blev lavet en liste med kandidater. Lærer Jensen blev valgt til ordstyrer. Han takkede for hvervet og omtalte de rolige og gode forhold, som sognerådet var kommet til at arbejde under. Han mente, at det var et forhold, som vælgerne burde påskønne.

Oldefar havde en helt anden opfattelse og kendte ikke disse gode og rolige forhold, som læreren omtalte. Han mindede om den bitre og hidsige valgkamp ved sidste valg, der blev ført på en så ufin måde, da et mindretal af de højst beskattede i Vrensted allierede sig med thiseboer for at råde over, hvem der blev valgt ind i Vrensted. Efter oldefars mening havde sognerådsformanden handlet provisorisk, idet han bevilgede, at der blev kørt sten i vejen fra Vrensted og østpå uden at spørge de andre medlemmer. Derudover fremførte han også et par andre forhold, som efter hans mening var urimelige.

Ordstyreren omtalte oldefars angreb på sognerådet og formanden som usømmeligt og uværdigt for vælgerne. For følgerne måtte oldefar selv stå til ansvar.

Oldefar mente, at når han ikke kunne se de rolige forhold, som Jensen omtalte, måtte han vel have den samme ret til at udtale sig som ordstyreren.

Sognerådsformanden imødegik oldefars angreb og nævnte, at syv rådsmedlemmer havde opfordret ham til at få vejstykket stenbelagt, endog klagerens egen bror.

Der udvekslede endnu nogle ret skarpe replikker, inden ordstyreren kunne få ro til at gennemføre afstemningen, som gav følgende resultat: Lars Bonerig 57, Mads Østergaard 56, Jens Eriksen, Kræmmergaard, 43, Ole Kærgaard 34, Chr. Jensen, Vestergaard, 31 og endelig oldefar, der fik 26 stemmer, plus fem andre kandidater.

Klage over, at en vælger blev afvist

Da valget til sognerådet var vel overstået sidst i april, klagede oldefar over, at en vælger var blevet afvist som uberettiget til at stemme, skønt hans navn stod opført på valglisten. Ligeledes over at valgbestyrelsens tilsyn med valghandlingen i det hele taget ikke var fyldestgørende, og over, at liste C ikke var rettidigt indleveret, og at kandidaterne ikke var blevet bekendtgjort i bladene før aftenen før valget.

Hertil bemærkede sognerådet, at den pågældende vælger, efter opdagelsen, af bestyrelsen straks endnu på valgdagen havde modtaget underretning om, at han var berettiget til at stemme. I den til sognerådet indgivne klage over valget var der ikke anket over den sene bekendtgørelse.

Amtsrådet misbilligede, at bekendtgørelsen ikke havde fundet sted i rette tid, men fandt i øvrigt ikke grund til at foretage sig videre i sagen.

Dom som selvskyldnerkautionist

Oldefar havde anket en sag ved Overretten den 1. april 1909, som stadfæstede afgørelsen ved Børglum Herreds Ret. Det blev fremført, at han havde kautioneret for et lån, som landpostbud Jens Anton Nielsen fra Løkken havde optaget i Spare- og Lånekassen for Løkken og Omegn. Oldefar skulle betale 150 kr. ifølge en selvskyldnerkaution. Afgørelsen var afhængig af oldefars ed, således at han, der påstod, at hverken han selv eller nogen anden person med hans samtykke havde skrevet hans navn på det omhandlede gældsbevis, blev frifundet, såfremt han redeligt bekræftede denne påstand, mens han i modsat fald tilpligtedes at betale det indsøgte beløb.

Hjørring Amts Skytteforening

Oldefar var medlem af Hjørring Amts Skytteforening og blev den 17. maj 1909 valgt som medlem af foreningens 4. hovedkreds, som bestod af byerne Vrå, Harken, Rakkeby, Smidstrup, Stenum, Tolstrup, Brønderslev, Jerslev, Sterup, Serritslev, Thise, Vester Hjermitslev, Ingstrup, Vrensted, Tovbro og Løkken.

Oldefar døde den 14. juli 1913

Efter at oldefar Erik Eriksen døde den 14. juli 1913 på Hjørring Sygehus, overtog oldemor, Helene Eleonora Erikse,n gården, og navnet på gården ændredes til Eriksminde til minde om min oldefar Erik. Da oldemor overtog gåden, havde den en besætning på 20 køer, 16 stk. ungkvæg og kalve, en jysk sortbroget tyr, fem heste, tre plage og et føl samt fire får. Året før solgtes 45 fedesvin. Oldemor fortsatte med at betale en årlig afgift til Børglum Kloster, som oldefar havde gjort, siden han købte gården. Sønnerne Marius 22 år, Jens 20 år og Anton 14 år, der var hjemmeboende, hjalp deres mor med at drive gården, indtil hun solgte den og flyttede til Brønderslev.

Fem år hvor Eriksminde er på 'fremmede hænder'

Oldemor Helene Eriksen havde gården i 2½ år, efter at hendes mand døde, og solgte den derefter til Peder Pedersen, der købte gården den 13. januar 1916. Pedersen solgte den videre et år efter til Albrecht Albrechtsen og V. Selchau den 11. januar 1917. Godt et år senere blev den solgt til Chr. Andersen Stride den 7. marts 1918.

Morfar Hans Thomsen sikrede, at Eriksminde kom tilbage i familiens eje

Min morfar Hans Pedersen Thomsen købte Eriksminde den 1. marts 1920 af Chr. Andersen Stride. Morbror Chresten Johannes Thomsen fik skøde på Eriksminde den 4. februar 1948.

Eriksminde i 1946, to år før min morbror Chresten overtog slægtsgården i 1948.

Foto: Det Kgl. Bibliotek

I 1968 overtog min kusine Hanne Birte og hendes mand, Børge Vingaard Olesen, Eriksminde. Han udvidede landbruget ved at købe jord til; først købte han jord flere steder i klosterengene og bl.a. det lille stykke jord på Ingstrupvej, hvor Ingstrup Sø tidligere lå, det hørte til mit fødehjem, Mellemgård i Ingstrup. Derefter købte han jorden til Lindegården på Pilgårdsvej af Knud Østergård. Det sidste, han købte kort tid før sin død, var ejendommen på Kongsengene 42, hvor bygningerne senere blev solgt fra. Desværre døde Børge i en alt for tidlig alder i 1996, kun 57 år gammel. Min kusine Hanne Birte drev Eriksminde videre med hjælp af sønnen Ole indtil 2004, hvor han overtog gården. Hanne Birte er det medlem af Eriksen-familien, der har boet længst tid på Eriksminde, i 57 år, fra hendes far overtog gården i 1947 og indtil 2004.

Eriksminde 1965, min kusine Hanne Birte og hendes mand overtog gården i 1968.

Foto: Det Kgl. Bibliotek

Eriksminde er i dag på størrelse med en herregård

Eriksminde har nu været i familiens eje i over 130 år. Ole Vingaard Olesen har fortsat med at udvide gården ved tilkøb af mere jord. Nabogården Toftegård købte Ole af Jens Drivsholm, og derved blev de to gårde, Eriksminde og Toftegård, samlet igen som tilbage i tiden, da de var én gård, ryttergården Gaarden. Haugård, som Jens Haugård ejede, er også blevet tilkøbt. Krogholt i Ingstrup, som Børge havde forpagtet i en årrække, har Ole købt af fru Wolf, og ligeledes Hugo Holms ejendom på Kongsengene har Ole købt. Endelig overtog han i 2014 Ågård i Vrensted, som er på ca. 80 ha. I dag hører der ca. 340 ha til Eriksminde, og Ole driver derudover 70 ha jord, som han forpagter af flere gårde i Vrensted og omegn.

Godset Eriksminde i dag med 410 hektar.

Foto: Vrensted Historier

Gennem århundreder har ejendomme i Danmark været opdelt i husmandssteder, under 15 tønder land og under én tønde hartkorn. Boelsmandssteder, under 3 tønder hartkorn, men større end de egentlige husmandsteder. Halvgårde, 3-5 tønder hartkorn, de mindste bondegårde. Helgårde, 6-11 tønder hartkorn, de største bondegårde. Proprietærgårde, 12-23 tønder hartkorn (100-200 tønder land). Herregårde, 24 tønder hartkorn eller mere. Et gods er et større kompleks af ejendomme.

Eriksminde med sine 410 ha = 750 tønder land og en række ejendomme kan med historiske briller betegnes som et gods, hvor der årligt bliver der produceret 14.000 slagtesvin.

Til sammenligning har Børglum Kloster et jordtilliggende på 436 ha.

Oldemor Helene Eleonora Eriksens slægt går tilbage til Skipper Clement

Det en meget specielt at følge slægten tilbage i tiden, og faktisk er jeg 11. gange tipoldebarn til Skipper Clement. Slægtsbåndet går fra min mor, Esther Marie Thomsen, til mormor Maren Eriksen og videre til oldemor Helene Eleonora Sørensen - tipoldefar Albert Vilhelm Sørensen - tiptipoldemor Helene Eleonora Rafn - tip-3-oldefar, sognepræst i Harritslev Otto Rafn - tip-4-tipoldemor Helene Dorothea Andersdatter Gleerup - tip-5-oldefar godsejer Anders Jørgensen Gleerup, hovedgården Lundergard, Jetsmark - tip-6-oldemor Else Hansdatter - tip-7-oldemor Margrethe Lauridsdatter Suur - tip-8-oldefar Laurids Lauridsen Suur - tip-9-oldefar Laurids Jensen Suur - tip-10-oldemor Anne Clementsdatter - tip-11-oldefar Clement Andersen Munk (Skipper Clement), købmand i Aalborg og senere skipper og viceadmiral under kong Christian 2. Vi er endda af kongelig æt, idet Skipper Clement var 13. slægtled fra kong Gorm den Gamle.

Glimt fra livet på Eriksminde, da min mor voksede op

Der var masser for hele familien af tage fat på, da bedstefar Hans Thomsen købte Eriksminde i 1920. Nok havde oldefar bygget nye bygninger i 1885, men efter 35 år trængte de til en hjælpende hånd. Jorden var også meget udpint, så naboerne sagde til min mors ældre søstre, mine mostre Anna på 14 år, Agnes 13 år og Ella 10 år, at de ikke kunne høste mere korn, end de kunne bære hjem i deres forklæder. Nogle af båsene i kostalden var fyldt af frosne, rådne kartofler, og der var kun to eller tre tynde malkekøer og kalve. Maskiner var der heller ikke mange af.

Bedstemor havde som en lille pige på 4 år hjulpet med at slæbe mursten, da hendes forældre byggede gården op i 1885. Nu var det hende og hendes familie, der arbejdede hårdt for at forbedre både jorden og bygningerne. Der kom liv i stalden med mange gode malkekøer, ungkvæg og kalve. Bedstefar købte to spand gode heste og nogle plage. Der var også flere stier til svin, søer og grise i mange størrelser samt nogle får og kyllinger.

Der blev bygget et nyt hønsehus. Stuehuset blev renoveret med blandt andet nye døre og vinduer. Der kom en havemand fra Stenum og anlagde en prydhave med blomster og en stor græsplæne med flagstang i midten. Endvidere blev der plantet frugttræer, bærbuske og grønsagshave.

Eriksminde var min mor Esthers fødehjem, hvor hun og hendes søskende Anna, Agnes, Ella, Chresten og Simon havde de fleste af deres barndoms- og ungdomsminder fra. Mor blev født i 1922, hendes søskende blev født før de kom til Eriksminde, Anna var 14 år, Agnes 13 år, Ella 10 år, Chresten 9 år og Simon 2 år.

Bedstefar var meget hjemmefra som kreaturhandler, så bedstemor, karlene og børnene måtte arbejde i stalden og ude på marken. En del år stod morbror Chresten for landbruget, og da han blev gift, kom morbror Simon til at stå for det daglige arbejde på gården.

På Eriksminde var det bedstemor, som hjalp bedstefar med at slagte - oldemor havde jo lært ham det. Slagtningen foregik i laden, og engang kom eleverne fra skolen, som lå på modsatte side af vejen, for at se en stor tyrekalv på ca. 500 kg blev slået for panden og slagtet. Den blev hejst op i en bjælke og gjort i stand. Dagen efter blev den parteret og pakket i trækasser. Bedstefar kørte til Brønderslev med kasserne, og de blev så sendt til kvægtorvet i København. Senere blev dyrene slagtet på et lille slagteri i Brønderslev og sendt med kølevogn til København.

Der var marked i Brønderslev hver mandag, og mange gange trak min morbror Simon helt alene en ko eller to til Brønderslev. Det var en lang tur for en dreng på 10-12 år. Når han så kom derned, traf det, at bedstefar sagde til ham: ”Du må gå hen til bageren og købe en stor jødekage." Ofte havde bedstefar så købt et dyr, som min morbror skulle trække 12 km hjem til Eriksminde.

Bedstefar var natteblind, dvs. at han aldrig har set stjernehimlen. På den tid af året, hvor det blev tidligt mørkt, spurgte bedstemor altid, hvilken vej han cyklede. Når bedstefar ikke var kommet hjem før mørkets frembrud, tog bedstemor en lampe i hånden og gik ham i møde. Bedstemor vidste jo, hvad vej han skulle komme fra. Så kom bedstefar trækkende med cyklen i den ydre side af vejen - med cyklen mellem sig og grøften, som der jo var de fleste steder dengang.

Min oldemor Thomsen, bedstefars mor, havde boet hos bedstefar og bedstemor, siden de flyttede fra bedstefars fødehjem på Stenum Hede. De sidste 17 år af sit liv var hun sengeliggende. Hun blev syg to år efter, at hun kom til Eriksminde, og gik i seng; det var sikkert den spanske syge, en influenzaepidemi. Oldemor blev rask igen, men blev i sengen, til hun døde. Hun havde en lys stue på Eriksminde ved siden af soveværelset og spisestuen. Hun fik megen god pleje af bedstemor. Hver formiddag var hun oppe og sad på en stol, mens hun blev vasket og gjort i stand. Mor og hendes søstre elskede at bringe hende en favnfuld rent tøj fra tørresnoren, så hun kunne lugte det. Hvad end der blev lavet, om det var håndarbejde, bagværk eller andet, så skulle oldemor i sengen se det.

Husmandsstedet på Stenum Hede, hvor bedstefar blev født.

Privatfoto

Når der blev købt eller født et lam, en kalv et føl eller hest, men også kyllinger og ællinger, så tog min mor eller en af hendes søskende dem med ind i oldemors stue eller de fik dyret så tæt til vinduet, at hun kunne se det. En sommer var der et føl, som blev ualmindelig tamt, som blev taget med ind i oldemors stue. Det var jo nok lidt risikabelt, men det gik fint. Hun var altid en del af dagliglivet, og der var altid et familiemedlem eller en af tjenestefolkene hjemme hos hende, når familien var på en tur. Når der kom nye karle, kom de med ind for at hilse på oldemor, og der var flere af dem, som blev ved med at gå ind og tale med hende. Hun elskede børnene, og de elskede Bedste. Hun var syg de sidste to uger, inden hun døde.

Mor blev en dygtig malkepige og deltog to gange i Brønderslev og Omegns Landboforenings malkekursus i 1936 og 1939, hvor hun fik et flot malkediplom med en anbefaling som en særdeles dygtig, hurtig og forstående malker. Mors store ønske var dog ikke at malke, men at blive købmand. I skolen var hun den dygtigste elev til regning og havde stor lyst til handel, som hendes yngste bror, min morbror Simon, var optaget af. Bedstefar syntes dog, at mor skulle blive på Eriksminde og arbejde i marken og stalden, hvilket hun så gjorde, indtil hun blev gift med far, Christian Jacobsen.

Oldemor Helene Eleonora Eriksen døde i Brønderslev lige til jul 1946-47. Det var en meget hård vinter, og vejene var lukket af sne mange steder. Min morbror Chresten og morbror Simon hentede kisten med oldemor på en slæde. Flere steder måtte hesten med slæden ud over markerne for at komme til Vrensted, hvor hun blev begravet.

Bedstefar - handelsmanden Hans Thomsen

Min bedstefar Hans Pedersen Thomsen blev født den 20. november 1881 i et husmandssted på Stenum Hede. Ejendommen havde været i familiens eje siden 1846, hvor min tiptipoldefar Hans Pedersen købte den. Han solgte den til svigersønnen, min oldefar Anders Christian Thomsen i 1872. Mine oldeforældre Anders Christian Thomsen og Karen Hansdatter fik 11 børn, og bedstefar Hans Thomsen var nr. 8 ud af en søskendeflok på 11. To af hans ældre brødre hed også Hans, men var begge døde, inden bedstefar blev født, så han var Hans Pedersen Thomsen III. Der var trange kår i hjemmet på grund af, at min oldefar var syg. Bedstefar reddede dem fra at komme på fattiggården i Tømmerby.

Efter at han var ude at 'tjene' på forskellige gårde, blandt andet 3 år på Østergård, kom han hjem for at hjælpe oldefar og oldemor. For at tjene til livets ophold for familien arbejdede bedstefar derforuden som daglejer. Et år havde han akkord på at rense et langt stykke af en stor bæk op. Den dannede kommuneskel mellem Stenum og Børglum. En del af bækken blev kaldt Klostergrøften, og den løb ud i Furreby Bæk. Når han begyndte at grave kl. 4 om morgenen, kunne han tjene 2 kr. om dagen. En dag kom han i snak med en mand fra Børglum, som spurgte, om han ville købe en slagtekalv. Bedstefar købte kalven og fik 4 kr., da han solgte den. Han fandt da ud af, at der var flere penge at tjene som handelsmand end ved at grave grøfter.

Min oldemor lærte bedstefar at slagte, og han kørte ud med hestevogn og solgte kød. Fjedervognen blev gjort ren. Der blev lagt et lagen oven på halmen, hvorpå kødet lå, og det blev dækket med endnu et lagen. Da han ikke var særlig glad for den form for salg, begyndte han nu at handle med smågrise og kørte til Aalborg med hestevogn.

Sådan så det ud, når bedstefar kørte ud og solgte kød.

Foto: Ejby Kommunes Lokalhistoriske Arkiv

Bedstefar blev gift med Maren Eriksen den 28. november 1903, og de flyttede ind på husmandsstedet, som bedstefar havde overtaget fra oldefar i 1901. Bedstefars forældre blev boende på ejendommen, der var hans fødehjem, sammen bedstefar og bedstemor. I 1907, da bedstefar var 26 år, døde oldefar kun 47 gammel. Oldefar Thomsen havde deltaget i den 2. Slesvigske Krig, der blev udkæmpet mellem på den ene side Tyskland og Østrig og på den anden Danmark fra den 1. februar til den 20. juli 1865. Krigen førte til, at Danmark mistede hertugdømmerne Holsten, Lauenborg og Slesvig helt op til Kongeåen.

Det blev efterhånden sådan, at bedstefar solgte husmændenes og gårdejernes dyr til slagteriet i Brønderslev. Ofte kom han hjem med nogle kalve- eller kviehaler til familiens aftensmad. Senere begyndte bedstefar at rejse til Aalborg Marked / Kvægtorvet hver uge. Han cyklede til Brønderslev og tog toget til Aalborg. Men det viste sig at være en dårlig ide.

Kreaturstaldene på Aalborg Kvægtorv i 1920.

Foto: Aalborg Stadsarkiv

Min bedstefar begyndte at spille kort med de andre handelsmænd i toget. Tit endte det med, at de tog på værtshus i Brønderslev, når arbejdsdagen var forbi, og han kom ofte fuld hjem. Det blev nogle hårde og vanskelige år for min bedstemor, der nu havde 3 børn, og ventede det fjerde. Min oldemor boede også hos bedstefar og bedstemor.

Værtshuset var sikkert Hotel Brønderslev, der lå lige over for banegården.

Foto: Brønderslev Lokalhistoriske Arkiv

Det var ikke blot dyr, bedstefar handlede med. Han solgte flere gange det hus eller den ejendom, familien boede i. Bedstemor måtte pakke og flytte ret ofte, så ind imellem blev al flyttegodset slet ikke pakket ud. De flyttede ni gange de første 17 år af deres ægteskab.

Min oldemor og min bedstefars søster, Anna, samt fru Rasmussen, som bedstefar kaldte 'den gudfrygtige kvinde', bad meget for ham. En dag i 1910, da han var på vej hjem fra værtshuset i Brønderslev, standsede Gud ham ved Tolstrup Kirke og sagde højt og tydeligt: "Din søster beder for dig. Det er nu eller aldrig." Bedstefar fortalte, at han godt vidste, hvilken søster det var, der bad for ham. Det var søster Anna, der var bestyrer på Metodistkirkens børnehjem i Frederikshavn.

Da bedstefar kom hjem, bøjede han knæ og gav sit liv til Jesus. Det blev en sådan radikal omvendelse, at han aldrig siden smagte hverken spiritus, vin, øl eller kaffe. Det var også slut med tobak og skrå. Jeg husker, at bedstefar altid drak kogt vand med sukker og betalte nogle af sine børnebørn for ikke at drikke kaffe, før de fyldte 21. Bedstemor gav også sit liv til Jesus kort tid efter.

Bedstefar fortalte mig, at det var om natten, han bøjede knæ ved sengen og gav sit liv til Jesus. Næste nat vækkede bedstemor ham, hun bad ham om hjælp, da Gud nu kaldte på hende. Han sagde, at hun skulle stå op og bøje knæ, for sådan havde han gjort. Det var jo ikke nogen stor hjælp, tilføjede han med et smil, men mere kendte han jo ikke selv til.

Alle, der kendte Hans Thomsen, så, hvordan han havde ændret sin livsstil, og spurgte ham: "Hans, er du blevet hellig." Bedstefar fik på den måde mulighed for at fortælle alle om sin frelse og mødet med Gud ved Tolstrup Kirke.

Bedstefar begyndte at gå til møder, og en af de første prædikanter, han hørte, var Skovgård Pedersen. Han læste også gerne Skovgård Pedersens bøger. Bedstefar og bedstemor blev døbt i Vesterhavet af prædikanten J. Santon 1918.

Min bedstefar kom også i kontakt med den kendte grosserer Blom fra København, som udgav bladet Kirkeklokken, som bedstefar abonnerede på i en menneskealder. Bedstefar bestilte mange eksemplarer af Kirkeklokkens julenummer, som han cyklede hen med til udvalgte personer.

Der blev også holdt møder hos bedstefar og bedstemor, og mange kendte prædikanter og missionærer har talt Guds ord i deres hjem. Til tider blev der også holdt børnemøder hos bedstefar og bedstemor. De indbød, gerne igennem min kusine Karen, en hel flok børn fra skolen i Vrensted.

Ofte cyklede bedstefar til møde i Løkken. Da han fik bil, kørte moster Agnes ham til sommermøde i klitterne ved Løkken. Om sommeren havde han altid sin stråhat på, akkurat som skagensmalerne. Bedstefar kom overalt, hvor Guds ord blev forkyndt, da han havde en

dyb længsel efter at kende Jesus mere. Bedstefar var en person med markante meninger, også når det drejede sig om åndelige ting. Et af hans mest anvendte bibeltekster var Johannes Evangeliet kapitel 17:21: ”At de alle må være ét.”

Bedstefar med stråhat og moster Agnes med klapstol på vej til klitmøde i Løkken.

Privatfoto

Moster Agnes kørte også ham og bedstemor til de årlige møder på Nyborg Strand med Poul Madsen. Bedstefar kom også til ’Hvide Marker-møderne’ i Kompagnihuset i Aalborg og lyttede til Poul Madsen og hans hustru, Thyra. Bedstefar havde bil i mange år, men der var altid nogen, der skulle køre for ham, for han kunne ikke se, når det blev mørkt, og kørte aldrig selv. Det er underligt at tænke på, at han aldrig så stjernerne på grund af, at han var natteblind.

Hotel Nyborg Strand 1947, hvor bedstefar kom til de årlige møder.

Nyborg Lokalhistoriske Arkiv

Han kunne ikke synge, men gjorde det alligevel af karsken bælg. Naturligvis for at udtrykke glæde over sangens indhold – og til stor morskab for os børnebørn, mens de, der kørte ham til møde, sad og klemte tæerne sammen i skoene.

Bedstefar levede virkelig det kristne liv ud i hverdagen. Alt for mange er blot 'kristne' to timer hver søndag formiddag. Han var en reel og bundærlig handelsmand, som havde en stor kundekreds af landmænd, lige fra husmænd til den store proprietær.

Han var en hædersmand, én man kunne regne med. Det er blevet fortalt, at han var den første kreaturhandler, der handlede i kommission. Det betød, at landmanden bad bedstefar om at sælge sine dyr for den bedste pris, og så fik han et beløb for at have dyrene i kommission.

Dette er en typisk kreaturhandler i hvid kittel, som bedstefar også brugte.

Foto: Museum Sønderjylland

Han var frimodig og fortalte gerne om sit møde med Jesus, og hvad det betød for ham i hans hverdag. Når han rejste med toget til Aalborg, fortalte han sine medrejsende om sin tro og det evige liv. Bedstefar fortalte, hvorledes han ligefrem holdt 'bedemøde' i toget på vej fra Aalborg til Brønderslev.

På Kvægtorvet i Aalborg var der en restaurant, hvor handelsmændene købte et måltid mad eller fik sig en tår over tørsten. Bedstefar var fast gæst. Hver måned kom nogle piger fra Frelsens Hær og solgte Krigsråbet. De kom altid hen til bordet, hvor bedstefar sad. Bedstefar ønskede ikke blot selv at få Krigsråbet, men han så en mulighed for at give de andre handelsmænd et ord med på vejen. Han rejste sig op og slog på glasset for at få opmærksomhed: "Nu kommer Frelsens Hær-pigerne rundt til jer alle med et blad, og hvis I ikke betaler, så betaler jeg." Der var respekt om min bedstefar, så alle tog imod bladet. Selv de mest ugudelige handelsmænd hostede op med penge. De ville ikke være bekendt, at bedstefar skulle betale for dem.

Frelsens Hær-pige med Krigsråbet.

En dag på vej hjem fra markedet i Aalborg, sad han i sin hvide kittel og læste i Krigsråbet. En medrejsende i toget spurgte, om han tilhørte Frelsens Hær. Bedstefar svarede: ”Det kan alle købe for 25 øre. ”Lidt efter tænkte han, at det var et kort svar, så han tilføjede: ”Men jeg ved, at Jesu Kristi Guds søns blod renser for al synd.” Det tror jeg også, så må vi kunne tale godt sammen, svarede hans medrejsende. Disse bemærkninger åbnede op for en lang samtale om åndelige ting. Da toget nåede Brønderslev, gav bedstefar sin samtalepartner hånden og sagde: ”Farvel, jeg er kreaturhandler Hans Thomsen!” Den medrejsende svarede: ”Jeg er præst i en forstad til København!”

Troen på Gud som læge havde bedstefar gennem alle årene. Min mor har fortalt mig, hvorledes hun oplevede bedstefars stærke tro på bøn og Guds indgreb. Hun plejede at være ude i Fælleden for at malke køer sammen med min morbror Chresten. En aften væltede en ko hende pludselig bagover og trådte hende i mellemgulvet. Morbror Chresten kørte hende

hjem. Bedstemor ville ikke tilkalde lægen, før bedstefar kom hjem. Da han kom hjem, gik han ind til mor og sagde: ”Min pige, skal vi ringe til lægen, eller skal vi bede til Jesus!” Mor sagde, at de skulle bede til Jesus. Næste morgen var hun oppe og malke igen.
Jeg husker min bedstefar på hans gamle dage, da han boede alene i huset på Stationsvej i Vrensted, sige: ”Han kom og plagede mig i nat, men så stod jeg op og lukkede vinduet op og sagde: ”Vil du så kom ud, Satan, i Jesu navn.” Derefter lukkede han vinduet og sov videre. Bedstefar kendte Gud og kraften i Jesu navn. Der var ingen tvivl hos bedstefar om, hvor plager og sygdom kom fra. Han vidste, at Jesus havde besejret djævelen, og han måtte forlade ham i Jesu navn.

I mange år kørte bedstefar sammen med morbror Simon til marked i Aalborg. En dag han gik over gaden, blev han påkørt af en scooter. En betjent kom og spurgte bedstefar: ”Har De drukket?” Ja, svarede han lunt, men det er 50 år siden. Rent rutinemæssigt blev han kørt på skadestuen. Da han skulle forlade sygehuset, sagde en sygeplejerske til ham: ”Når De kommer hjem, må De hellere gå til Deres læge.” ”Min læge, det er overlægen i Himlen, men hvis du synes, kan jeg godt gå hen og hilse på doktor Sørensen i Vrensted,” svarede min bedstefar. Det var det eneste lægebesøg, bedstefar havde i sit liv. Han kunne læse sin Bibel uden briller, til han døde, 97 år gammel.

Der kom mange og besøgte ham, ikke blot venner og familie, men også handelsmænd og gårdejere. Selv om mange af datidens verdensbegivenheder blev drøftet, var det centrale emne altid troen på Gud. Bedstefar havde altid et Guds ord til den besøgende. Bibelen lå inden for hans rækkevidde, og han kendte skriften ud og ind. Ofte besøgte bedstefar også mennesker rundt om i landsdelen. Det kunne være nogle af hans tidligere kunder, husmænd, gårdejere, proprietærer og godsejere.

Om et besøg på herregården Knivholt ved Frederikshavn forlyder det: Godsejeren bød bedstefar til bords sammen med nogle andre. Der var sodavand på bordet til bedstefar, mens de andre fik øl. Da bedstefar havde en bemærkning til det, sagde godsejeren: ”Jeg ved godt, du er en kristen og ikke drikker øl.” Hvo til bedstefar straks sagde: ”Det kan du også blive.” Senere besøgte godsejeren bedstefar, og jeg er sikker på, at han delte Guds ord med ham og bad for ham. Bedstefar var til hjælp og opmuntring for mange mennesker.

Herregården Knivholt ved Frederikshavn, hvor bedstefar kom.

Foto: Nordjyllands Kystmuseum

Så længe jeg kan huske, var hele familien samlet på Stationsvej hjemme hos bedstefar og bedstemor første juledag. Det var virkelig en festdag, hvor vi mødte hele familien. Mens min bedstemor levede, havde hun pyntet juletræ for børnebørnene. Bedstemor havde ofte strikket sokker til os børn, og bedstefar delte 100-kronesedler ud til både store og små. Der var en meget stor spisestue, og hele familien var samlet om et festligt julebord med gåsesteg og is. Når vi var bænket ved bordet, blev der delt sangbøger ud: 'Trosstrid og Strengeleg' med Santons 77 evangeliske sange. Efter flere sange læste bedstefar juleevangeliet, holdt en prædiken, bad til slut og velsignede familien.

Villaen på Stationsvej i Vrensted, hvor familien samledes første juledag.

Foto: Det Kgl. Bibliotek

Jeg besøgte bedstefar regelmæssigt gennem alle årene, da han boede i Vrensted og senere på plejehjemmet i Vrå.

Da bedstemor levede, fyrede de i kakkelovn. Jeg husker, at bedstefar ofte sad med fødderne på lågen. Han nød varmen og sad tilbagelænet i stolen, som vippede på to ben. Det skete, at han råbte til bedstemor: ”Maden brænder på ude i køkkenet.” Bedstemor måtte så konstatere, at det ikke var middagsmaden, der lugtede brændt, men at bedstefars sokker stod næsten i lys lue.

Ved hvert besøg stillede bedstefar mig altid 3 spørgsmål. Hvordan går det i Hjørring? Hvordan har du det med Jesus? Er der vækkelse i Hjørring?
Han var meget interesseret i, hvorledes jeg og min familie havde det. Men det, som virkelig lå ham på hjerte, var, hvorledes vi havde det med Jesus. Bedstefar ville være sikker på, at hans familie kom i Himlen. Han bad for hele familien hver dag. Ofte løftede han hånden og citerede et bibelvers om, at Jesu blod renser fra al synd. Når vi havde talt sammen, og jeg havde besvaret de tre obligate spørgsmål, tog bedstefar sin Bibel og læste et stykke af Guds ord og bad for mig og familien. Derefter sluttede vi altid besøget med at synge: ”Befal du

dine veje.” Hvorefter bedstefar sagde: ”Tak, fordi du kom, og hvis du vil have en sodavand, kan du tage én ude i køkkenet.”

Sidste gang, jeg besøgte ham, var den 12. december 1978, aftenen før han døde. Min mor sad og holdt ham i hånden, da han stille og roligt drog det sidste åndedrag og rejste hjem til bedstemor i Himlen i en alder af 97 år. Han var mæt af dage efter et langt og virksomt liv og ønskede nu at møde sin kære frelser Jesus.

Bedstefar kom til møder i forskellige kirker og menigheder. Han gjorde meget ud af, at han aldrig havde tilhørt noget parti, hvor med han nok mente, at han aldrig havde meldt sig ind i en frikirke. I en periode var han dog tilknyttet Frimissionen (Missionsforbundet) i Stenum, men ellers var han medlem af Folkekirken indtil sin død. Han kunne godt lide, når sognepræsten kom på besøg - så fik de en god snak om tingene. Bedstefar var et fantastisk eksempel, og de fleste i familien er frelst. Hans søskende og familie var tilknyttet forskellige kirker og menigheder i Vendsyssel. Min mor og hendes søskende er også fulgt i bedstefars fodspor og har valgt at leve livet som kristne. Mange af hans børnebørn og oldebørn er i dag aktive i kirker rundt om i Danmark.

Bedstefar på besøg hos os i sommerhuset på Nansensvej i Løkken 1974.
Fra højre Simon, Carsten, Kaja og Hans Thomsen.

Privatfoto